

Katsaus sosiaali- ja terveyspalvelujen viimeisen vuoden toimintaan ja talouteen

Vuosi 2022 jää historian kirjoihin pitkään odotetun ja valmistellun sote-uudistuksen kynnyksellä vuotena, jolloin kunnat tekevät historian toistaiseksi viimeistä tilinpäätöstä, jossa sosiaali- ja terveyspalvelut ovat kustannuksineen vielä mukana. Vuonna 2022 tuli kuluneeksi 170 vuotta valtakunnallisen köyhäinhoitoasetuksen asettamisesta. Myös Uudessakaupungissa perustettiin tuolloin asetuksen mukainen Waivais-johtokunta, joka runsaat kymmenen vuotta myöhemmin muutettiin köyhäinhoitojohtokunnaksi. Lautakunnaksi nimi muuttui vasta 1920-luvulla ja 1950-luvun alussa huoltolautakunnan nimi vaihtui sosiaalilautakunnaksi. Sitten kaupungissa on toiminut yhteinen sosiaali- ja terveyslautakunta, joka

eriytettiin v.2010 jälleen kahdeksi eri lautakunnaksi, joista terveyslautakuntaan tuli edustus myös viidestä muusta terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kunnasta. Kuntien sijaan vuoden 2023 alusta palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta vastaavat laajat hyvinvointialueet, joten lienee perusteltua sanoa, että kyseessä on historian suurin sosiaali- ja terveyspalveluita koskeva muutos kuntaorganisaatioiden näkökulmasta.

U-sote jatkoi aivan viime metreille asti aktiivista kehittämistyötä niin organisaation sisällä kuin eri yhteistyökumppanien kanssa. Kaikki tulosalueet hakeutuivat aiempien vuosien tapaan aktiivisesti mukaan koko Varsinais-Suomea koskeviin yhteisiin sote-hankkeisiin ja monissa hankkeissa U-sote olikin ensimmäisten ilmoittautuneiden joukossa. Kaupungin HYPE-johtoryhmän linjaamaa sivistys-, sosiaali- ja terveystoimen käytännön yhteistyötä saatiin edistettyä käytännön tasolla. U-sotessa tehtyä kehittämistyötä on hyödynnetty myös laajemmissa, koko Varsinais-Suomea koskevissa hankkeissa. Varsinais-Suomen hyvinvointialue Varhan organisaation valmistelu käynnistyi henkilöstörekrytointien osalta kesällä 2022 ja sisäiset rekrytoinnit jatkuivat koko loppuvuoden. Tällä oli vääjäämättä jonkin verran vaikutusta yksiköiden toimintaan ja esihenkilötyöhön loppuvuoden aikana. Esihenkilöitä siirtyi toisiin tehtäviin eikä kaikkia tyhjäksi jääneitä esihenkilövakansseja saatu enää täytettyä loppuvuoden aikana, mikä kuormitti jäljelle jäänyttä esihenkilöstöä. HVA-valmisteluun liittyen esihenkilöille osoitettiin valmisteluorganisaatiosta useita tietopyyntöjä, mitkä osaltaan aiheuttivat lisäkuormitusta muun työpaineen ohella. HVA-valmistelu työllisti toki paljon myös kaupungin henkilöstö- ja taloushallintoa kuten myös ICT-osastoa. Kaupungin sisäinen informaatio kuitenkin toimi hyvin ja määrääjassa pyydetyt tiedot saatiin yhteistyöllä toimitettua.

Vuosi 2022 oli koronapandemian kolmas vuosi, vaikka kevään aikana pandemia alkoi näyttää jo lieventymisen merkkejä. Uutena haasteena Euroopassa oli helmikuussa alkanut sota Ukrainassa, mikä vääjäämättä alkoi loppukeväänä heijastua myös U-soten alueella sotaa pakenevien ukrainalaisten määrän kasvaessa alueella. Pandemia näkyi voimakkaimmin terveydenhuollon arjessa, kun taas Ukrainan sotaa pakenevat olivat ensisijaisesti matalan kynnyksen sosiaalisen tuen tarpeessa. Siinä Aikuisten vastaanottokeskus Arvolla oli tärkeä rooli.

Ympäristöterveydenhuolto on ainut palvelukeskuksen palvelualueista, jonka toiminta ei siirtynyt hyvinvointialueelle vuoden 2023 alussa, vaan jatkaa kaupungin organisaatiossa keskushallinnon alla.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välistä yhteistyön kehittämistä ja prosessien yhteensovittamista jatkettiin edelleen, mistä osoituksena jo aiempina vuosina alkanut erikoissairaanhoidon kustannusten lasku. Sairaanhoitopiirin ennakkolaskutukseen nähden toteuma oli lopulta noin 2,5 miljoona euroa ennustetta pienempi. Kaupungin omassa talousarviossa toki erikoissairaanhoitoon varattu summa on ollut huomattavasti pienempi, mutta toteuma alitti myös kaupungin asettaman esh:n talousarvion. Erityisesti vähennystä oli vuodeosastohoidossa. Polikliinisten käyntien määrä somaattisissa palveluissa jonkin verran nousi, mutta käynnit olivat kuitenkin yksikköhinnaltaan edellisvuotta edullisempia, joten kokonaisuudessaan polikliinisten käyntienkin kustannus oli vuotta 2021 pienempi. Psykiatriassa sekä osastojaksojen että pkl-käyntien määrä laski. Akuuttihoitossa käyntimäärät laskivat vuoteen 2021 verrattuna, mutta yksikköhinta oli noussut edelliseen vuoteen verrattuna, joten kokonaiskustannus akuutin päivystyspalveluissa nousi.

Terveyspalvelut

Vuoden 2022 ensimmäistä puoliskoa väärittä vielä maailma laajuinen koronapandemia. Pandemian alussa aloitettu tartunnanjäljitys lopetettiin vasta heinäkuussa, infektiovastaanotot jatkoivat toimintaansa koko vuoden. Koronapotilaita hoidettiin myös osastoilla pitkin vuotta. Pandemiaan liittyvää hoitovelkaa pyrittiin korjaamaan, mutta uutena haasteena oli varsin hankala henkilöstöresurssivaje. Suun terveydenhuollossa hammashoitajavajeesta oli kärsitty jo hieman pidempään, mutta tilanne paheni viime vuoden aikana ja useita vakansseja oli täyttämättä ilman ainuttakaan hakijaa. Tilannetta helpottamaan päädyttiin ottamaan lähihoitajia oppisopimuksella hammashoitajakoulutukseen ja tämä alkoi näkyä pienenä helpotuksena resursseissa jo vuoden 2022 syksyllä. Hoitajavajeesta kärsittiin kaikissa yksiköissä, mutta kaikkein pahin tilanne oli osastohoidossa, jossa ensimmäistä kertaa yhteisosastojen historiassa jouduttiin kesälomien ajaksi sulkemaan toinen osasto vaikean hoitajatilanteen takia. Osastoilla oli täyttämättömiä vakansseja eikä kesäsjaisiakaan saatu yrityksistä huolimatta. Koronasta johtuvat poissaolot henkilöstön keskuudessa pahensivat vielä entisestään hankalaa henkilöstötilannetta. Kotisairaaloiminnassa yhteistyötä Laitilan suuntaan suunniteltiin ja joitakin potilaita Laitilan alueella hoidettiin kotisairaalan toimesta. Palliatiivisen poliklinikan ja saattohoidon toimintaa kehitettiin edelleen. Saattohoidon tukiosastolle kalustettiin myös saattohoituhuone.

Haasteista huolimatta kehittämistyötä edelleen jatkettiin. U-sote oli aktiivisesti mukana kaikissa maakunnan sotehankkeissa, mm Tulevaisuuden sotekeskus -hanke sekä Hyvä vastaanotto -hanke, jossa yhtenä tavoitteena oli kehittää lääkäri-hoitajavastaanoton rakenteita siten, että tulevaan tiukentuneeseen hoitotakuuseen pystyttäisiin vastaamaan. Hoitajavetoisuutta on lisätty vastaanottotoiminnoissa. Digihoitopolku-hanke kohdistuen sepelvaltimotautipotilaisiin toteutettiin yhteistyössä TYKS/VSS sydänpoliklinikan ja terveyskeskuksen kanssa. Asiakasohjaaja- hanke jatkui ja sai rinnalleen vielä sosiaaliohjaaja- hankkeen, jossa terveyskeskuksiin asiakasohjaajan työpariksi tuotiin sosiaaliohjaaja. Osana hyvinvointialueiden tuloon valmistautumista, Varsinais-Suomen alueen terveyskeskukset tekivät säännöllistä yhteistyötä toimintakäytänteiden kartoittamiseksi tavoitteena yhtenevät toimintatavat jatkossa.

Maahanmuuttajien terveydenhoitoa on toteutettu lastenneuvolassa sekä kouluterveydenhuollossa prosessikuvausten pohjalta onnistuneesti. Maahanmuuttajien terveydenhuollon käynnit on pyritty siirtämään mahdollisimman nopeasti tavanomaisille neuvola- ja kouluth:n vastaanotoille. Yläkouluikäisten kouluterveydenhoitajille on järjestetty lyhytterapian menetelmäkoulutusta lisäapukeinoksi arjen haasteisiin.

Mielenterveys- ja päihdeyksikössä on myös panostettu henkilöstön osaamisen vahvistamiseen. Esimerkiksi korvaushoito pystyttiin toteuttamaan kokonaisuudessaan omana toimintana hoidon suunnittelusta aina toteutukseen asti. Koulupsyykkäritoimintaa saatiin laajennettua myös muihin yt-alueen kuntiin ja palaute toiminnasta oli positiivista. Henkilöstöressursivaje toi oman haasteensa myös mtp-yksikön toimintaan.

Terapiapalveluissa oli niin ikään resurssivajetta, mutta uusia ryhmätoimintoja aloitettiin, mm polven tekonivelpotilaiden ryhmäohjaus aloitettiin muutaman vuoden tauon jälkeen uudelleen.

Sosiaalipalvelut

Lapsiperhepalvelut organisoitiin jo syksyllä 2021 yhdeksi kokonaisuudeksi, joka pitää sisällään sekä lastensuojelun ja perhekeskuksen palvelut. Uutta palvelukokonaisuutta ja yhteisiä prosesseja edelleen kehitettiin vuoden 2022 aikana. Muutoksessa tavoitellaan kustannustehokkuuden lisäksi asiakaslähtöisesti palveluiden saatavuuden parantamista ja moniammatillisen osaamisen lisäämistä. Yhteisen lapsiperhepalveluiden kokonaisuuden sekä selkeiden työnkuvien avulla tuetaan sekä henkilöstön jaksamista että asiakkaiden parempaa palveluiden saantia. Perheiden tilanteet ovat muuttuneet erittäin haastaviksi ja perheet tarvitsevat palveluita, joihin oman henkilöstön ammattitaidot ja resurssit eivät ole riittäneet, mm neuropsykiatriset haasteet, perheterapiatarpeet, päihdeongelmat sekä perhekuntoutustarpeet. Näiden osalta on jouduttu käyttämään ostopalveluja. Oman haasteensa on tuonut loppuvuonna loka-joulukuussa ollut 2 sosiaalityöntekijän vaje, jota hakijoiden puuttuessa on jouduttu paikkaamaan ostopalveluilla. Lastensuojelussa asiakkaiden määrä on kasvanut ja asiakastilanteet ovat muuttuneet merkittävästi haastavammiksi.

Työikäisten palveluissa aikuisten vastaanoton toiminta (vastaanottava tiimi) on saatu vakiinnutetuksi. Alkupalvelujen aikuisten vastaanotto Arvon matalan kynnyksen palvelut ovat vastanneet tarpeeseen ja olleet suuri voimavara työikäisten palveluissa ja lisäksi kuntaiset ovat hyvin löytäneet palvelut. Vuoden 2022 aikana vakiinnutettiin maahanmuuttaja-asiakkaiden ohjaus, neuvonta ja palvelutarvearviot osaksi aikuisten vastaanoton työtä. Maahanmuuttaja-asiakkaiden palvelujen tarve sekä asiakasmäärä ovat kasvaneet, mikä on näkynyt ohjauksen ja neuvonnan osuuden kasvussa. Työllisyyspalveluiden kehittämistä jatkettiin vuoden 2022 aikana ja se organisoitiin osaksi elinkeinopalveluja 1.8.2022 alkaen. Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen matalan kynnyksen palvelujen kehittämistä jatkettiin mm ryhmätoimintojen osalta.

Vammaispalveluissa hyödynnettiin NHG:n raportin mukaista toimenpidesuunnitelmaa, joka on laadittu vuosille 2021–2023. Sen tavoitteena on hallita uusien asiakkaiden määrää ja asiakkaiden palvelukokonaisuuksia tarkoituksena tuottaa palvelut tarkoituksenmukaisella tavalla. Osana suunnitelmaan on sopimusohjauksen kehittäminen sekä yksityisten toimijoiden että erityishuoltopiirin suuntaan. Palveluasumisen ja henkilökohtaisen avun myöntämisen linjaukset on päivitetty. Keväällä 2022 aloitettiin kaupungin vammaispoliittisen ohjelman suunnittelu yhdessä vammaisneuvoston kanssa.

Ikäihmisten palvelut

Ikäihmisten palveluissa toteutettiin organisaatorakenteen muutos, jota valmisteltiin jo vuoden 2021 aikana.

Ikäihmisten palveluissa hoitohenkilöstön saatavuus kriisiytyi vuoden 2022 keväällä. Henkilöstövajeen korjaamiseksi keskeytettiin Kalannin vanhainkodin toiminta 4.4.2022 alkaen.

Tilapäishoitoa järjestettiin Kuunarin osastolla ja tarvittaessa ostopalveluna. Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaat sijoittuivat kaupungin omiin tehostetun palveluasumisen yksiköihin.

Kalannin vanhainkodin henkilöstö siirtyi avuksi yksiköihin, joissa oli eniten henkilöstövajetta, kuten Kalannin Palvelukeskukseen.

Henkilöstötilanne korjautui syksyyn 2022 mennessä. Tässä yhteydessä lakkautettiin Kalannin vanhainkodin toiminta entisessä toimintamuodossaan eli laitoshoitona ja yksikössä käynnistettiin 3.10.2022 tehostetun palveluasumisen tilapäishoidon toiminta, pääasiassa omaishoidon asiakkaiden tarpeisiin. Yksikön uudeksi nimeksi tuli Suvelakoti.

Vuoden loppupuolella ikäihmisten palveluiden toimisto siirtyi vanhan pääterveysaseman tiloista virastotalo Mörneen. Asiakaskertomusten Kanta-arkistoon siirtymiseen liittyvät valmistelut keskeytettiin vuoden 2022 lopulla, kun Varhaan siirtymisen valmistelut alkoivat.

Palveluohjaus

Kotihoidon palveluohjaukseen saatiin nimikemuutoksella geronomin virka syksyllä 2022 ja täten pystyttiin vahvistamaan palveluohjauksen osaamista.

Arviointi ja kuntoutus

Lyhytaikaisen kuntouttavan laitoshoidon yksikössä Kuunarissa oli Kalannin vanhainkodin toiminnan keskeytyksen vuoksi käytössä 10 paikkaa arviointiin ja kuntoutukseen ja 10 tilapäishoidon paikkaa omaishoidon ja kotihoidon asiakkaille. Kesäkuukausien ajan henkilöstöä lisättiin hetkellisesti kolmella hoitajalla, jotta saatiin otettua vastaan myös lähisairaalaan tulevat potilaat viiveettä. Lähisairaalan toinen osasto oli kesällä kiinni useamman kuukauden. Korona aiheutti kertomusvuoden aikana muutamia kertoja sulkutilanteita, joissa yksikköön ei voitu ottaa uusia asiakkaita.

KotiKuunarin toiminta on vakiintunutta. Asiakkaista 60 % on arviointi- ja kuntoutusjakson jälkeen pystynyt toimimaan itsenäisesti ilman säännöllisen kotihoidon palveluita.

Sakunkulmassa vietettiin kesällä toiminnan 30-vuotisjuhlia. Koronasulun jälkeen toiminta palautui nopeasti ennalleen.

Kotihoito ja tukipalvelut

Kotihoidossa otettiin käyttöön teknologisia ratkaisuja sekä henkilöstön työn tueksi että asiakkaiden turvallisuuden lisäämiseksi: Axitare-lääkerobotit ja Elisa digihoiva (etähoiva ja Kotona-sensorit).

Asumispalvelut

Merituulikodin Tyynelä-osaston remontti tehostetun palveluasumisen asumisyksiköksi jatkui edelleen.

Yksityisten hoivayksiköiden valvonnassa tehtiin yhteistyötä maakunnallisen valvontayksikön kanssa.

Tehostetun palveluasumisen palvelusetelituottajiksi ilmoittautuneet yritykset irtisanoutuivat Uudenkaupungin palvelusetelijärjestelmästä ja palvelut järjestettiin maksusitoumuksin.

Ympäri vuorokautisen hoidon ostopaikkojen määrä oli odotettua pienempää/maltillisempaa, sillä poistumaa asiakkaissa oli vuoden 2022 aikana runsaasti ja vapautuneet paikat saatiin nopeasti käyttöön.

Keväällä 2022 perustettiin "kevyemmille" asiakkaille uusi, kolmas palveluseteliluokka, jolla haluttiin helpottaa myös kotihoidon painetta (henkilöstöpula)--> uusia asiakkuuksia tavalliseen palveluasumiseen tuli enemmän kuin ennen. Kolmanteen/kevyempään palveluseteliluokkaan ei ollut varattu määrärahoja vuodelle 2022.

Merkittävin syy kustannusten ylitykseen oli juuri palvelusetelituottajien irtisanoutumisen seurauksena tehdyt ostopalvelut. Kustannusten ylitys oli kuitenkin pienempää, mitä aiemmin ennakoitiin. Hoitoketjut kuitenkin toimivat kokonaisuudessaan hyvin, mistä kertovat myös erikoissairaanhoidon kustannusten lasku.

Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuolto on ainut palvelukeskuksen palvelualueista, jonka toiminta ei siirtynyt hyvinvointialueelle vuoden 2023 alussa, vaan jatkaa kaupungin organisaatiossa keskushallinnon alla. Ympäristöterveydenhuolto on viranomaistoimintaa. Viranomaisvalvonnan lisäksi alueen eläinten omistajille tarjotaan eläinlääkäripalveluja. Viranomaisvalvonnan tarkastuksia ja toimenpiteitä tehtiin yksikön alueella vuonna 2022 vähän yli 1000 kpl ja yksikön eläinlääkärit hoitivat noin 4 500 potilaskäyntiä joko tiloilla vai vastaanotoilla.

Toimintaa ohjaa vahvasti aina vuodeksi kerrallaan tehty valvontasuunnitelma. Tärkeimpiä suunnitelmallisen valvonnan kohteita ovat elintarvikealan yritykset ja talousveden toimittajat sekä eläinsuojelu- ja eläintautilainsäädösten edellyttämät valvonnan kohteet. Alueen elintarvikeyritykset ja eläintenpitäjät ovat laajentaneet toimintaansa myös vientitoimintaan viime vuosina, mikä on lisännyt merkittävästi ympäristöterveydenhuollon töitä. Yksikön viranhaltijat tekevät vientierille tarkastuksia ja myöntävät vientitodistuksia elintarvikkeille, eläinperäisille tuotteille tai eläville eläimille viikoittain.

Noin puolet terveystarkastuksen työajasta menee valvontasuunnitelman ulkopuoliseen valvontaan. Eniten resurssia vie ulkomaanliikenteessä olevien laivojen saniteettitarkastukset, asuntojen ja muiden huoneistojen ja oleskelutilojen sisäilma- ja muu olosuhdevalvonta sekä ennalta arvaamattomat ongelmat, kuten talousveden saastuminen tai ruokamyrkytyspäilyt.

Eläinlääkäriyhteistyö Raision ympäristöterveydenhuollon yksikön kanssa jatkui edelleen kuten ennen. Virka-ajan ulkopuolinen pieneläinpäivystys hoidettiin maakunnallisesti ostopalveluna.

Yksikön henkilöstön määrä pysyi edellisen vuoden tasolla ja oli 13 henkilö vuonna 2022.

Laatutyö

Ulkoisen SHQS-ylläpitoauditointi oli lokakuussa. Erityisen tarkastelun kohteena oli ikäihmisten palveluiden kokonaisuus U-sotessa. Arvioinnissa nostettiin esiin useita organisaation vahvuuksia. Tarkasti rajattuja lisänäyttöjä edellytettiin 3 kk:n määräajassa SHQS-kriteeristön vaatimusten mukaisesti lähinnä puutteelliseen sisäisen auditoinnin aikataulutukseen sekä yhden ikäänntyneiden yksikön lääkehoitosuunnitelman tarkennukseen liittyen. Kaikkiin lisänäyttöihin vastattiin määräajassa ja hyväksytysti.

U-sotessa tehty laatutyö sekä prosessimallinnus jatkuvat hyvinvointialueella, jossa käytössä on sama SHQS-laaturjärjestelmä sekä IMS-toiminnanohjausjärjestelmä kuin mitä U-sotessa on käytetty jo pitkään.

Kiitokset

Lämmin kiitos koko palvelukeskuksen henkilöstölle koko vuodesta. Valtavaa venymistä ovat osoittaneet niin käytännön työtä tehnyt henkilöstö kuin esihenkilöstökin, jotta olemme pystyneet kunniakkaasti ylläpitämään palveluitamme resurssihaasteista huolimatta. Kiitokset kuuluvat myös palvelukeskuksemme tärkeille yhdyspinnoille: taloushallintoon, henkilöstöyksikköön, tekniseen toimeen ja kasvatuksen ja opetuksen palveluihin ja hyvinvoinnin ja vapaa-ajan palveluihin. Kiitokset myös luottamushenkilöille, etenkin omille sosiaali-, terveys- ja ympäristöterveydenhuollon lautakuntien jäsenille, kuten myös kaikille muille, jotka ovat mahdollistaneet laadukkaiden palveluiden tuottamisen kuntalaisille.